

Мирољуб С. Јевтић ^[1]Универзитет у Београду
Факултет политичких наука
Београд (Србија)

УДК 327:911.3(=411.21)"20"

327.56(=411.21)"20"

Прегледни научни рад

Савремени проблеми арапског света

Сажетак: У тексту ћемо покушати да представимо најважније проблеме арапског света данас, с идејом да истакнемо оно што представља изазов за читав свет. Арапски свет је смештен на средокраћи свих путева између Истока и Запада те, самим тим, сви догађаји у арапском свету имају утицај на односе свих који преко арапског света међусобно комуницирају. Посебно је важно истаћи и то да се Арапи убрајају у највеће извознике сирове нафте, због чега се тај утицај осећа на целој планети.

Кључне речи: Арапи, односи, свет, сарадња, спорови

Када се говори о проблемима савременог арапског света прво треба одговорити на питање шта се подразумева под арапским светом. Арапи су народ семитског порекла настао на простору Арабијског полуострва који говори арапским језиком. То је у основи био народ беле расе (Хити, 1988, стр. 29). О томе нам старији муслимански аутор из Херцеговине Алија Кадић вели: „Који је Арап црн, постао је од мјешавине Арапа и Црнаца, а Арапи спадају међу бијеле људе“ (Кадић, 1915, стр. 4). Кадић даље додаје: „Данас се нпр. арапски говори у Египту, Тунису, Алжиру, Мароку итд., али су ово само поарапљени Египћани или Бербери“ (Кадић, 1915, стр. 3). Или: „На пошљетку и по околним мјестима у Арабији живи само мјешавина од Арапа и других народа, особито црнаца из Африке“ (Кадић, 1915, стр. 3).

Видимо да један муслиман верник из Херцеговине, због ислама веома наклоњен Арапима, признаје да оно што ми подразумевамо под Арапима у ствари нису изворни Арапи. Он чак тврди да становници Египта, данас највеће арапске земље, која има 104 милиона становника, нису Арапи него арабизовани хришћански православни Копти.

Поставља се питање како се то десило? Одговор је врло једноставан. Арабијско полуострво је родно место ислама, који је универзална религија и који је утицао на то да се преко преко њега велики број неарапских муслимана временом арабизује у језичком и идентитетском смислу.

Како је број муслимана различитог расног порекла (од белаца, црнаца, припадника жуте и

[1] jevticmiroljub@yahoo.com

102 | мрке расе) почео да преовладава и како се велики део њих арабизовао, тако се променила и расна структура Арапа. Они су почели да добијају све тамнију пут, а многи од њих су и прави црнци. Будући да се процес арабизације црнаца веома убрзао, врло је извесно да ће Арапи у будућности потпуно променити расу, тј. међу њима ће преовладати црна и жута раса (Јевтић, 2013). На крају ће, фигуративно, доћи до „обрачуна“ црне и жуте расе унутар арабофонске популације и једна од њих ће преовладати. То је чињеница о којој муслимани из Босне и Рашке области који говоре српским језиком, као ни Албанци, уопште не размишљају. Њихова будућност је да се арабизују у језичком смислу, а затим промене расу и од белаца постану црнци.

Посебно је важно да су Арапи у кратком року од хице 622. до 711. године освојили огромна прострaнства. Дошли су до границе Француске и Шпаније за мање од 100 година, а на истоку до Индије. Арапи нису водили са собом жене те им је један од главних мотива, осим верског, био да се докопају робиња. Како је то изгледало опет објашњава поменути Алија Кадић, цитирајући речи муслиманског војсковође Тарика којима се овај обратио својим војницима пред напад на Шпанију: „Чули сте каква силна добра има ова земља а владар Валид вас је изабрао младожењама за ћери ових владара“ (Кадић, 1915, стр. 13).

Да ли томе треба ишта додати? То објашњава зашто Шпанци и Португалци имају тамнију пут од осталих белих становника Европе, а поготову што су тада Шпанијом владали визиготски Германи, народ изразито светле пути.

Судбина наших принцеца, Маре и Оливере, које су завршиле у харему османских освајача

Србије, била је блажа од онога што се десило шпанским Визиготима. Визиготски краљ Родерик је поражен у бици с Тариком, а његова жена, краљица, заробљена је. Њоме се оженио први емир освојене Шпаније, која је преименована у Андалузију. Тај емир звао се Абд ал-Азиз, а краљица је променила име у Ум-Асим (Хити, 1988, стр. 455).

Идентична прича понављала се свуда где су Арапи вршили освајања. Свуда су жене биле један од најважнијих мотива за рат. Описујући освајање Сиракузе на Сицилији Хити каже: „У Сиракузи која је у овом првом нападу била опустошена, највише уживања нашли су Арапи у женама, црквеном благу и другом драгоцјеном плијену који су муслиманске пљачкаше примамили“ (Хити, 1988, стр. 543).

Међутим, много више од сексуалног мешања на арабизацију је утицала друга чињеница. Будући да су у исламу Мухамедове жене мајке верника и да је њихов језик арапски, за сваког верног муслимана арапски језик је матерњи језик. Дакле, они дају предност арапском над матерњим језиком. Осим тога, инсистирање на прекиду веза са својим најближим сродницима уколико не постану муслимани као и захтев да сваки муслиман прихвати као најрођенијег било ког муслимана без обзира на то којој раси или народу припада утицали су на то да новообраћени теже да се поистовете с Арапима.

Разлог за то је веома једноставан. Света књига ислама, Куран, објављена је на арапском. Муслимански теолози инсистирају да је једини сакрални језик арапски. Према томе, сваки верни муслиман који жели да добије све

благодети рајског живота после смрти мора да се моли богу на арапском. Зато сви муслимани уче арапски и постепено му дају предност над својим матерњим језиком јер им је Алах важнији од оца, мајке, деце, браће итд. Куран о томе вели: „О вјерници, не пријатељујте ни са очевима вашим ни са браћом вашом ако више воле невјеровање од вјеровања. Онај од вас који буде са њима пријатељовао, тај се доиста према себи огријешо“ (Куран, 1984, погл. 9, стих 23).

Дакле, пријатељи су им само муслимани. А они су, барем првобитно, били Арапи. Куран о томе опет каже: „О вјерници, за присне пријатеље узимајте само своје, остали вам само пропаст желе... Ви њих волите они вас не воле... Ако какво добро дочекате, то их озлиједи, а задеси ли вас каква невоља, обрадују јој се (Куран, погл. 3, стихови 118, 119, 120).

Дакле од примања ислама неарапи су прекидали везе са својим сународницима и повезивали се с Арапима. Женили су се и удавали међусобно и тако је настало расно мешање.

Ово би требало да послужи као поука нашим истраживачима, који неправедно знају да оптуже СПЦ за непријатељски однос према Србима муслиманске и католичке вере. Као што видимо, шта год да СПЦ каже, то за муслимане не значи ништа. Њима ислам не дозвољава да више буду Срби, односно да Србима дају предност над Индонежанима или Пакистанцима.

Пример Арапа показује колико су бесмислени покушаји да се преко генетике докаже припадност некој нацији. Нација је социјална категорија и нема везе са генетиком. А Арапи који се у расном смислу крећу од изразито беле

до изразито црне расе најбоље показују да оно што их чини Арапима није генетика већ њихова свест да то јесу и да то желе да буду, чак и када су им родитељи неарапи. Тај процес арабизације црних муслимана неарапа и негризације Арапа напредује кораком од седам миља. Узмимо за пример Суданце, који су типични представници црне расе, а кад их питате које су националности, сви ће вам одговорити да су Арапи. И бели Арапи их прихватају као Арапе без проблема. Међутим, Судан није најтипичнији пример јер Суданци ни не памте када су се одрекли аутохтоних језика и прихватили арапски.

Много је карактеристичнији случај црних Африканаца који немају никакву дилему да нису Арапи и добро знају ком народу припадају, али прихватају арапски језик поред својих локалних језика, које полако потискују у заборав.

Узмимо пример Чада, где су разна племена говорила 120 различитих језика. Ради лакше комуникације после деколонизације као службени језик прихваћен је француски, језик колонизатора. Данас, одлуком државних власти, осим француског, као службени језик прихваћен је и арапски. С друге стране, само се 9,7% становника Чада декларише као Арапи, а 30,5%, дакле скоро трећина, припада народу Сара. Али Саре нису тражиле да њихов језик буде службени, него су заједно са осталима прихватили да службени језик буде језик занемарљиве мањине – Арапа. Арапи су тако, уз добровољни пристанак, постали привилегован народ, који не мора да учи језик већине већ се већина потчињава њима у језичком смислу. Могло би се помислити да је то зато што су сви становници муслимани, али ни то није тачно. Само је 52% популације исламске

вере. Дакле, једва нешто више од половине. И сви остали пристају да се у језичком смислу потчине Арапима иако је 43% популације хришћанске вере.^[2] Последица језичког потчињавања је да је арапски, који деца уче у верским школама, постао лингва франка, дакле језик споразумевања.^[3] Чад није члан Арапске лиге, али су зато чланови: Коморска острва, Сомалија и Џибути.^[4] На Коморима уопште нема Арапа, у Сомалији их од 11 милиона становника има око 30.000, у Џибутију такође,^[5] али је у све три земље арапски један од службених језика.

104 |

Случај Еритреје је најкарактеристичнији и за Србију посебно занимљив. У овој земљи је бар половина становника православне вере, тачније речено, припадају монофизитској православној цркви. То је једна од цркава која се на Халкедонском сабору 451. године одвојила од Цариградске патријаршије. Председник Еритреје је номинални православац Исаија Афеверки. Он држи апсолутну власт, у земљи уопште нема Арапа, али је један од три службена језика арапски само зато што другу половину становништва чине муслимани, који са Арапима немају неке посебне везе.

Кад смо објаснили шта је суштина арабизма данас, треба да покажемо који су главни проблеми арапског света.

Сигурно је да је најважнији проблем арапског света Палестина, који га мучи од момента одлуке ОУН да се британски мандат над Палестином подели на арапски и јеврејски део. Арапи су одмах после доношења те одлуке начинили капиталну грешку. Одбили су одлуку ОУН и кренули у напад на Израел, који је био у фази формирања. Неочекивано, много слабији Јевреји, односно тада већ Израелци, однели су победу. Као резултат, уместо поделе Палестине, арапски део су окупирали највећим делом Израелци. Од тада тај проблем постаје све сложенији и засад најдужи савремени светски политички проблем. Немојмо заборавити да се Први светски рат завршио за четири године. Други светски рат је практично почео већ Хитлеровим доласком на власт 1933, и то се завршило после 12 година. Сукоб између Варшавског и НАТО пакта угасио се рушењем Берлинског зида. Палестински проблем траје од Светског ционистичког конгреса у Базелу 1897, а његово решење не назире се ни после 123 године. Напротив, он постаје све озбиљнији.

После израелско-арапског рата 1948. године била су још два рата: један 1956, и други 1967. године. Затим је избио египатско-израелски рат 1973. и више каснијих оружаних сукоба који ни до дана-данашњег нису довели до мира.

[2] Сви подаци наведени према: CIA *The world factbook*, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cd.html>

[3] Аутор није био у Чаду, али је био у Нигерији с којом се Чад граничи и где се примећује исти процес, а такође и у Триполију, главном граду Либије, где у самом центру постоји огромно насеље настањено становницима Чада. Сви су они потпуно арабизовани.

[4] <http://www.lasportal.org/Pages/Welcome.aspx> (приступљено 31. 8. 2020).

[5] Сви подаци наведени према: CIA *The world factbook* (приступљено 31. 8. 2020).

Најважнија од последица тих ратова јесте немогућност да палестински Арапи добију државу, а будући да је реч о Арапима, то постаје проблем читавог арапског света. Ако је палестинско питање најважније питање арапског света, онда је проблем Јерусалима срце палестинског проблема. После јунског рата 1967. Израелци су освојили Јерусалим, свети град трију вера: јеврејске, хришћанске и муслиманске. Саудијска Арабија, као место где је настао ислам, имајући у виду ту чињеницу, одлучила је да питање Јерусалима подигне на виши ниво – да га учини проблемом свих муслимана. У то име је створила Организацију исламске конференције, која је касније преименована у Организацију исламске сарадње (Јевтић, 1986; Потезица, 2008).

Истине ради, ваља рећи да питање Јерусалима, колико год било важно за чуваре светих места, Меке и Медине, што је титула саудијских краљева, није било основни мотив за формирање ОИК односно данас ОИС. Основни разлог била је жеља да Саудијска Арабија преузме улогу предводника арапског и осталог исламског света, што није могло да се оствари у знатно мањој организацији каква је Арапска лига.

Углавном, питање Јерусалима је централно питање за Арапе јер су они већински муслимани. Према исламском веровању, са места које је некада било центар јеврејства (Соломонов храм), на коме су муслимани касније подигли две џамије, Ал Аксу и Куполу на стени, Мухамед је одлетео у небо. Тамо је осетио Алаха, видео рај и пакао, срео божје посланике Адама, Ноја, Мојсија, Исуса... и опет се вратио на исто место,

у Јерусалим. Због тога су ове две џамије треће свето место ислама после Меке и Медине.

Колики је значај Јерусалима у политичком смислу, осим теолошке димензије, најбоље се види из податка да је Повељом организације ОИС предвиђено да главни град будуће палестинске државе буде Јерусалим. Подсетимо се да је Израел читав Јерусалим прогласио својим вечитим главним градом. САД су то подржале, али се, све док Трамп није постао председник, нису усудиле да своју амбасаду преселе, већ су је држали у Тел Авиву. Трамп је једноставно одлуку својих претходника остварио и преселио америчко дипломатско представништво у Јерусалим.

То је питање Палестине учинило нерешивим. Арапи, односно муслимани, не могу никако да прихвате да неко узме Јерусалим, а Израелци такође ни по коју цену не желе да га дају. Из тога се види да је питање Јерусалима примарни проблем арапског света. Сва настојања Израела и САД као њиховог главног савезника своде се на покушај да се Арапи некако приволе да признају постојање Израела, што они од његовог настанка одбијају. У том смислу учињени су неки веома велики, позитивни кораци за Израел. Прва арапска земља која је признала Израел био је Египат, и то после Кемпдејвидских мировних преговора 1979. године на којима је склопљен мир и извршена размена територија. Израел је тада вратио Египту Синајско полуострво, које је окупирао у рату 1973, а заузврат је добио признање.

Арапски свет је то доживео као издају и за казну је Египту суспендовано чланство у Арапској лиги и ОИС. После тога је седиште Лиге

из Каира пребачено у Тунис.^[6] Међутим, како су потребе налагале, Египат је поново примљен 1989. и седиште је опет враћено у Каиро.^[7] Да би се Египат вратио у Лигу није морао да прекине дипломатске односе са Израелом и они су и даље на снази.

САД су наставиле с притисцима на остале арапске земље да признају право Израела на постојање. Највише напора у том смислу учињено је притиском на Јордан, који се граничи са Израелом, и две земље су успоставиле дипломатске односе 1994. године.^[8]

106 | Трећа земља била је Мауританија. Она је успоставила дипломатске односе са Израелом и признала га 1999. године, али су због нереди у Гази 2008–2009. односи поново замрзнути.

На крају су треће место, за многе неочекивано, попунили Уједињени Арапски Емирати (УАЕ), који су 2020. признали право државе Израел на постојање (Trump, 2020).

Ако бисмо рангирали проблеме арапског света, други велики проблем су њихови односи са Ираном. Међутим, тај проблем није међуетнички већ међуверски. Део арапског света је у сукобу са Ираном, док га други део подржава, и то припадници дванаестоимамског шиизма, који је владајућа доктрина у Ирану. Иранце подржавају и припадници других шиитских усмерења. У овом сукобу главни чиниоци су Иран и Саудијска Арабија. Са Саудијском Арабијом су Уједињени Арапски Емирати (УАЕ),

Бахреин, Кувајт и Јордан, а са Ираном службена Сирија са Башаром ал Асадом на челу, Катар, либански Хезболах јеменски побуњеници Хути, припадници шиитске секте заједита.

У основи верског идеолошког сукоба лежи борба за примат у исламском свету, али су у њега уплетене и многе друге геополитичке компоненте као што је нафта итд. Сукоб је у једном тренутку претио да се претвори у отворен рат Ирана и Судијске Арабије. То се није догодило, али се зато рат води на другим територијама. У Сирији нпр., Иранска револуционарна гарда ратује на страни Башара ал Асада, а Саудијци подржавају суните нпр. Слободну сиријску армију. Сиријски сукоб је постао прекретница арапског пролећа, јер побуњеници у Сирији нису успели да свргну са власти Баас партију, коју предводи Башар ал Асад. То је један од централних сукоба у арапском свету који због великог броја умешаних страна има обресе глобалног сукоба. Постоји више разлога због којих није успело свргавање председника Асада. Најважнији је чињеница да централне полуге власти у Сирији држе припадници шиитске секте алавита, које другачије називају и нусајритима, којима припада и садашњи председник, а припадао је и његов отац, веома способан генерал Хавез, кога је Башар наследио на месту председника државе. Алвити чине око 15% становника, што је око три милиона људи, а то није мало ако се узме у обзир да су све полуге власти и најсофистициранија

[6] <https://www.britannica.com/topic/Arab-League> (приступљено 3. 9. 2020.)

[7] Исто.

[8] https://en.wikipedia.org/wiki/Israel%E2%80%93Jordan_relations

војна опрема у рукама алавита. У Сирији живи и око 10% хришћана, што је још два милиона, и око два милиона Курда.^[9] Када се то сабере добија се најмање седам милиона људи, што је респектабилна снага. Њима је у помоћ прискочио шиитски и неарапски Иран, позван зовом вере, јер су алавити у основи шиити без обзира на то колико се њихова секта разликује од владајуће дванаестоимамске форме иранског шиизма. Снажну подршку пружили су, и пружају је, и либански Арапи шиити, који су без размишљања прихватили позив Ирана, свог духовног центра, да помогну Башару ал Асаду. Кад се томе дода да је и Русија подржала легитимну владу Башара ал Асада, ствар постаје јасна.

Дакле, реч је о веома озбиљном регионалном сукобу у којем Саудијска Арабија свим силама помаже снагама које желе да свргну Асада са власти. У сукоб се умешала и Турска због Курда који теже да формирају националну државу, што представља озбиљну претњу турском интегритету.

Мање важан од сиријског сукоба води се рат на територији Јемена, где поменути заједитски Хути оспоравају сунитску власт. У рат се веома озбиљно умешала и Ал Каида. То је ескалирало до те мере да се са територије Јемена гађају саудијска нафтна постројења, али више као упозорење шта би могло да се догоди ако Саудијци наставе да се понашају на исти начин. Јеменски рат је веома крвав и односи бројне жртве. Њиме Иран показује Саудијској Арабији шта све може да

учини ако она буде истрајавала на антииранском односно антишиитском опредељењу.

Какав је став вахабита, који су владајуће исламско усмерење у Саудијској Арабији не само према шиитима него и према свим осталим невахабитима, најбоље се види из следећег цитата: „Или ћеш бити вехабија или ћемо те убити, заробити ти породицу и запленити имање.“^[10] Да је овај цитат изашао испод пера шиитског аутора, то не би било чудно јер је нетрпељивост између шиита и вахабита позната. Међутим, овај изразито противвахабитски текст појавио се у Препороду, листу исламске заједнице БиХ. Ако се зна да су Саудијски вахабити били највећи финансијери исламске заједнице у БиХ док је трајала СФРЈ, а то су и данас, и да су им босански муслимани много дужни, онда је јасно колико су ове информације тачне. Оне су најбољи показатељ дубине иранско-саудијског сукоба.

Следећи важан проблем арапског света је ситуација у Либији која се не смирује од рушења стабилног режима Моамера ел Гадафија. Опозиционарима је било много лакше да сруше Гадафија, него да од Либије начине боље место за живот. Међу њима је дошло до опасних подела, у све се укључила и Исламска држава и друге исламистичке организације, а заједно са њима и стране силе Русија, Француска, Турска и Италија.

Либија има владу која као представља државу и међународно је призната. Њено

[9] CIA *The world factbook*, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html> (приступљено 4. 9. 2020).

[10] То је вахабизам (*Прејорог*, 1991, стр.18).

седиште је у главном граду Триполију, а на њеном челу се налази Фајез ал Сарац (Najava kopačnog obračuna u Libiji). Она контролише западни део земље са главним градом Триполијем. Исток земље је под управом маршала Халифа Хафтара, који оспорава легитимитет Сарацу и стално покушава да освоји западни део са главним градом и тако прошири своју власт над целом земљом. Исто то чини и влада под управом Фајеза ал Сараца.

И овај сукоб је озбиљно уздрмао арапско јединство. Највећа арапска земља Египат и УАЕ на страни су Хафтара, а заједно с њима подржавају га и Русија и Француска, од којих свака има своје интересе. То истовремено отежава односе Турске с Русијом и Француском.

Следећи велики проблем је ситуација у Либану. Ова земља је у сталној кризи од свог настанка и може се рећи да је мир изузетак а конфликти су правило. Овакав какав је политички систем Либана је створен под пресудним утицајем Француске, која је после Првог светског рата добила мандат да контролише Либан. Садашњи политички систем створен је 1926, а учвршћен је националним пактом из 1943. године. Према овом документу, Либан је парламентарна демократија са стогом конфесионалном расподелом политичких функција. Према пакту из 1943, председник државе је обавезно хришћанин маронит, председник владе муслиман сунит, председник народне скупштине муслиман шиит, а заменик председника скупштине припадник грчке православне цркве (*La documentation française*). Држава је настала као плод компромиса.

Муслимани сунити су прихватили да поштују либански суверенитет и да не теже уједињавању са суседним сунитским земљама, док су хришћани пристали да се одрекну давања предности Француској, већ ће, будући да су арабофони, предност дати арабизму.

У моменту када су ови акти донети верска слика Либана била је таква да су у њему преовладавали хришћани. Зато су им и додељене важније функције. У суштини, они нису ни хтели такав Либан, већ је њихова жеља била да имају посебну хришћанску државу. За разлику од тога, сунити би се радије ујединили са Сиријом или Јорданом, тако да је Либан резултат међуверског компромиса.

С протоком времена дошло је као и свуда у свету до културних промена. Хришћани који су се европеизирали прихватили су и европске норме, што је смањило наталитет. За разлику од њих, муслимани су задржали традиционални исламски систем схватања породице са више жена и, самим тим, више деце због чега су се демографски односи знатно променили. То је постало јасно већ у последњим деценијама прошлог века. Када је аутор овог рада радио докторску дисертацију цитирао је извештај либанског Министарства правде који је показао да је 1975 у Либану живело 51,6% хришћана свих деноминација и 48,4% муслимана свих усмерења (Beydoun 1984).

Међутим, сви озбиљни аналитичари већ тада су упозоравали да је муслимана више, нарочито шиита, али се нико није усуђивао да то провери из страха да шиити, као релативно најбројнији, не затраже прекомпоновање власти и поделу политичких функција према свом

броју, што би изазвало још један грађански рат. Сада се процењује да је верска слика следећа: 61% муслимана (30% сунита и 30% шиита), а да хришћана има свега 33,7%.^[11] У таквој ситуацији јасно је зашто су муслимани незадовољни. Због свега тога Либан је стални извор нестабилности и брига за Арапску лигу, која покушава да некако среди ствар. Кад се у том контексту спомене и скорашња експлозија која је земљу довела на ивицу хуманитарне катастрофе, стање постаје још очигледније.

Чини се да за ову прилику и потребе овог текста веома важно указати на константни спор између Алжира и Марока, две земље на крајњем западу арапског света поводом Магреба. Узрок спора је Западна Сахара. Западна Сахара је била шпанска колонија, коју Шпанија напустила 1976. године. Одмах после њеног повлачења избио је спор шта ће се догодити с том територијом. Мароко је, сматрајући је својом, проширио свој суверенитет на око 2/3 бивше шпанске колоније, а Мауританија је исто учинила са остатком. Део домицилног становништва, организован у Ослободилачки фронт Полисарио, повео је борбу са новим суверенима. Као резултат, Мауританија се повукла из свог дела 1979. године. Алжир је од почетка подржао Полисарио, што је створило озбиљне тензије с Мароком. Борбе Полисарија са Мароком престале су 1991. године. Тада су ОУН послале своје снаге да одржавају примирје. Уједињене нације су као решење предложиле

референдум, који је требало народу да понуди две могућности – да постану део Марока или да буду независни. Логично, другу могућност заступао је Полисарио. Референдум, међутим, никада није одржан, а разлог за то је то што учесници у преговорима нису могли да утврде критеријум ко ће имати право гласа. Такво неуређено стање на тој територији траје до данас.

Да би се изашло из ћорсокака, ОУН је у децембру 2018. оживела преговоре у којима су учествовали Алжир, Мароко, Мауританија и Полисарио.^[12] Жестину спора српска јавност имала је прилику да осети после интервјуа са садашњим амбасадором Марока који је објавила Политика (Rabat i Beograd јасају...), а затим и одговора који је у истом листу штампао амбасадор Алжира (Одговор амбасадора Алжира...).

За сам крај овог текста треба поменути и један проблем на који је мало ко указивао и који није познат српској јавности у довољној мери. Он је сасвим случајно наговештен већ на почетку овог текста, када смо цитирали старијег муслиманског аутора из Херцеговине Алију Кадића, који је казао да у Египту, Мароку и Алжиру живе арабизовани Египћани или Бербери. Код нас се углавном мисли да је реч о апсолутно арапском становништву, али то није тачно.^[13] То је нарочито приметно у Алжиру и Мароку.

[11] <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> (приступљено 4. 9. 2020).

[12] Исто.

[13] Аутор ових редова доживео је то лично када је у Египту разговарао с једним Египћанином, који је на нашу констатацију да је Арапин казао: „Нисам ја Арапин ја сам Нубијац. Арапи су освојили нашу земљу и наметнули нам

Прошлогодишње масовне демонстрације у Алжиру поводом избора председника републике француски извештачи представљали су као демонстрације Бербера, претежно Кабила, који су истурали своје заставе, због чега су могле да се тумаче као кабилски бунт против централне власти. То се најбоље види из изјаве генерала Ахмеда Гаида Салаха, који је истакао да има „покушаја да се међу протестанте инфилтрирају симболи другачији од наших националних симбола“ (Ezhar, 2019).

Из тога се види колика је снага Кабила. Уосталом, огромни делови Алжира насељени су Кабилима и носе и називе Мала и Велика Кабилија.

Колики је значај Кабила, односно Бербера, за Мароко и Алжир види се из чињенице да је у обе земље, поред арапског, официјални језик тамазигт, језик Кабила.^[14] Број Бербера види се из веома поуздане СИА публикације, у којој се основно становништво Алжира назива Арабоберберима како би се истакло да се између Бербера и Арапа не може поставити јасна разлика. Али се истиче да се 15% становника примарно изјашњава као Бербери, а то је око шест милиона становника. Политички значај Бербера за стабилност Алжира види се из података да међу њима постоји јак покрет за политичку аутономију, који повремено добија

и веома виолентне форме. Влада им није дозволила аутономију, али је увела њихов језик у јавне школе.^[15] Иста је ситуација и у Мароку. Подаци кажу да је становништво Марока 99% арапскоберберско, и да је немогуће направити разлику између ове две етничке групе.

За нас је ова чињеница важна јер показује због чега, између осталог, Алжир и Мароко не признају независност Косова. То би могло да послужи како правни основ Берберима да и они затраже независност. Због тога је процена наших власти да косметски проблем не именујемо као покрет исламског екстремизма, што он у основи јесте (Јевтић, 2011), да не бисмо иритирали муслимански свет погрешна. Муслимани савршено добро знају да су и Албанци муслимани, због чега осећају блискост с њима, али упркос томе не могу да признају њихову независност због унутрашњих проблема. То постаје посебно значајно када знамо да је Србија, супротно од свих европских земаља, одлучила да пресели амбасаду из Тел Авива у Јерусалим. Са исламске тачке гледишта то је један од највећих удараца који неко може да нанесе муслиманима.

За сам крај текста рекли бисмо да смо покушали да утврдимо најважније проблеме арапског света данас. Колико смо у томе успели одлучиће читаоци.

ислам, ми смо били хришћани. Али ми смо сачували свој језик.“ Њихов број варира од 300.000 до пет милиона и тешко га је утврдити, <https://en.wikipedia.org/wiki/Nubians> (приступљено 4. 9. 2020).

[14] <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ag.html>

[15] Исто.

References/Литература

- Hiti, F. (1988). The History of Arabs (second reprint). Sarajevo: Veselin Masleša. [In Serbo-Croatian]
- Kadić, A. (1915). What kind of people are the Arabs. Mostar: Prva muslimanska nakladna knjižara. [In Serbian]
- Jevtić, M. (1986). The legal system of the Islamic Conference Organization. Marksističke teme, no. 3-4/1986. [In Serbian]
- Jevtić, M. (2013). The Arabisation of non-Arab Muslims and the anthropological transformation of Arabs. *Politička revija*, 1/2013.[In Serbian]
- The Quran, translated (1984). Sarajevo: Starješinstvo islamske zajednice BiH, Hrvatske i Slovenije. [In Serbo-Croatian]
- Potežica, O. (2008). The Islamic Conference Organization: the religious foundations, Belgrade: Službeni glasnik – Filip Višnjić. [In Serbian]
- Preporod* (1991, novembar 1). Sarajevo.
- La documentation française, no. 472-473/1983.
- Beydoun, A. (1984). Identite confessionnelle et temps sociales chez les historiens libanaise contemporaines. Beirut
- Ezhar, A. (2019, Juillet 7-8). En Algerie, la rue contre le general, *Le Monde*. 7.

Интернет издања

- CIA The world fact book, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cd.html>
- <https://www.britannica.com/topic/Arab-League>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Israel%E2%80%93Jordan_relations
- <https://www.danas.rs/svet/tramp-izrael-i-ujedinjeni-arapski-emirati-ustavili-diplomatske-odnose>
- Најава коначног обрачуна у Либији! Ердоган и шеф владе у Триполију: Гонићемо Хафтара до смрти, Правда, <https://www.pravda.rs/ratni-izvestaji/vesti/2020/6/5/najava-konacnog-obracuna-u-libiji-erdogan-i-sef-vlade-u-tripoliju-gonicemo-haftara-do-smrti> (приступљено 4. 9. 2020).
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html>
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/wi.html>
- <http://www.politika.rs/scc/clanak/459081/Рабат-и-Београд-јачају-стратешко-партнерство>
- Одговор амбасадора Алжира на лажне тврдње које је изнео амбасадор Марока у Београду. (2020, јул 24). Политика, <http://www.ambalgsrbia.rs/rs/2020/08/05/odgovor-ambasadora-alzira-na-lazne-tvrdnje-koje-je-izneo-ambasador-maroka-u-beogradu-u-intervjuu-dnevnom-listu-politika-od-24-jula-2020>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Nubians>
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ag.html>

Miroljub S. Jevtić

University of Belgrade
Faculty of Political Sciences
Belgrade (Serbia)

Current Problems in the Arab World

Summary

In this paper, we will try to present the most important problems of the Arab world today. In doing so, we will be guided by the idea of highlighting what challenges the whole world faces. The Arab world is located at the crossroads between east and west. From that point of view, what is happening among the Arabs must have an impact on the relations of all those who communicate with each other via the Arab world. It is especially important to point out that the Arabs are among the largest exporters of crude oil. And that shows how much the situation in the Arab world is something that affects the entire planet.

Keywords: Arabs, Relationships, Cooperation, Disputes, World